

Ebru Gültekin Ilıcalı'nın ardından
(31 Temmuz 1971 – 11 Temmuz 2012)

EBRU
SUYUN YÜZÜ

Meral Camcı* - Aslı Takanay**

Varken fark etmediğimiz, yokken belirginleşiyor. Yakınındayken, kimi zaman bir adım ötede durmayı yeğlediğimiz uzaklaşınca, her nasılsa, bir koşu yanına yaklaşma isteğini doğuruyor.

Varlık-yokluk. Alıntıladığımız bu sözler, Temmuz ayında, bir dizi idari ihmal sonucu korkunç bir tren 'kazasında', esasen, bir 'kamusal' cinayet sonucu ellerimizden yitip giden sevgili dostumuz, kardeşimiz, meslektaşımız, iş ve yol arkadaşımız Ebru Gültekin Ilıcalı ile geçmiş zamanın bir yerinde yaptığımız bir sohbetten belleğimizde çakılıp kalan. Varlık ve yokluk bir yandan birbirini yadsırken, bir yandan birbirini var ediyor: biri ötekini belirgin kılıyor işte. Di-li geçmiş zaman kipini kullanarak Ebru'yu yazacağımız zerre kadar aklımıza gelir miydi? Gelmezdi. Yitip gidişinin, yokluğunun bu derece yakın olduğunu, bu kadar keskin ve geri dönüşsüz olacağını düşünür müydük? Düşünmezdik.

O vardı. Aynı coğrafyadaydık, aynı gökyüzünün mavisine, bulutuna baktık, aynı rüzgârda uçtuk, aynı yağmur düştü üzerimize. Belki her an yan yana, kol kola değildik ama aynı iklimin insanıydık. Bilimsel ilgimiz, yönümüz aynıydı, toplumsal süreçlerde duruşumuz, algımız aynıydı. Çeviri araştırmacısı ve çevirmen olarak, çeviri olgularına ve çeviri eğitime yaklaşımımız aynıydı. Kadın olarak, çalışan ve bilim üreten, üretmeye niyeti olan kadınlar olarak, bu coğrafyanın dayattığı tüm kısıtları ile birlikte zaman zaman azalıp, zaman zaman da öfke ve inatla çoğalarak süre giden isteğimiz aynıydı. Yılgınlıklarımız, eleştirilerimiz, savunularımız benzerdi. Kararlarımız, planlarımız koşuttu. Eylemlerimiz ortaktı.

O şimdi yok. Varlık evreni eksildi bizim için. Bu eksilmiş evrende bize düşen, onun var ettiklerini, üretimlerini kaldığı yerden devam ettirmek. Ebru'nun birikimini dile getirmek, sorularını ortaya dökmek, bu sorulara yanıt aramak gerek.

Peki, hangi soruları sormuştu Ebru? Hangi sorulara yanıt ararken hangi sonuçlara ya da yeni sorulara ulaşmıştı? Bir araştırmacı, eğitmen ve çevirmen olarak kendi kişisel tarihi, bilim alanımızın ortak tarihine ne gibi bir katkı sunmuştu?

Lisans eğitimi, dil eğitimi ve yöntemleri üzerineydi. Sonrasında, İstanbul Üniversitesi Çeviri Yüksek Lisans programını tamamlamıştı. Yüksek lisans tezinin konusu "Çeviri Eğitimi- Çeviribilimde Paradigma Değişimi Sonrası Devlet Ve Vakıf Üniversitelerinde Uygulamalar" idi. Gerek yabancı dil eğitimi, gerek çeviri eğitimi içinde bizzat edindiği deneyimi ve yüksek lisans eğitimi sırasında hepimize yeni bakış açıları ve yaklaşımlar sunan

---

* İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Doktora Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Görevlisi.

** Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Doktora Öğrencisi.

çeviri kuramlarını, çeviri eğitiminde amaç ve yöntemlere getirdiği çağdaş açılımlar ışığında harmanlamıştı bu tezde.

Vakıf üniversitelerinde o dönem yeni oluşumlar olarak karşımıza çıkan Çeviri bölümlerinin yapılanmasına katkı koyacak öncül tezlerden biriydi. Zaragoza'dan Innsbruck'a, Sakarya'dan Isparta'ya dek çeşitlilik gösteren bir coğrafyada hareket ederek, çeşitli bilimsel sempozyum ve toplantılarda, konuları "Çeviride Bellek Eğitimi" nden, "Fantastik Çevirmenin Özgürlüğünün Sınırları"na, "Çeviribilimde Yöntemlerin Geçmiş ve Geleceğine Bir Bakış" a uzanan geniş bir yelpazede soru ve sorunsalları ortaya koyan ve ortak bilgi birikimine katkı sağlayan bildiriler sundu.

2007'de YTÜ Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Doktora Programına başladı. Tez konusunu "Çeviribilim ve Tarih Etkileşimi Bağlamında Tarihsel Roman Çevirileri ve Çevirmenleri" olarak belirlemişti. 2007'de doktora çalışmalarına başladıktan sonra katıldığı ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda sunduğu ve sunmayı planladığı bildirilerin başlığı ise sırasıyla şöyle: "Kesinlik Arzusu ve Çeviri Etkinliği", "Missing Stories in the Turkish Translation of 'Delights of Turkey' by Eduard Roditi", "Looking from The Past to the Future (of) Methodologies in Translation Studies: An Analysis of MA and PhD Theses Written in Boğaziçi University – Turkey", "Çeviribilim Penceresinden Bir Yasığa Bakış: Donna Leon – Dedektif Brunetti Romanlarının İtalyanca'ya Çevrilemeyişi". Tez başlığına koşut olarak araştırma nesnesinin, Çeviribilim'in bir bileşeni olarak çeviri ve çevirmenlerin tarihine kaydığını gözlemlemek mümkün. Biriktirdiklerinin, üretimlerinin izini sürdüğümüzde, araştırmacının araştırma nesnesi ile birlikte evrildiğini, ilgi ve çalışma alanının netleştiğini, berraklaştığını, odaklandığını görebiliyoruz.

Doktora çalışmasına yoğunlaşabilmek ve tezini sonlandırabilmek için için ayrıldığı Okan Üniversitesi'nde 2003-2004 eğitim-öğretim yılında çalışmaya başlamıştı Ebru. Bizi yüksek lisans çalışmalarımız boyunca destekleyen, yol gösteren, ufkumuzu genişleten kıymetli hocamız Ayşe Nihal Akbulut Okan Üniversitesi'nde Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nü kurduğunda orada Ebru ile birlikte çalıştık. Bu ilk kadroda Eylül 2012'de ne yazık ki kansere yenik düşerek aramızdan ayrılan sevgili ve biricik dostumuz, başarılı akademisyen Dr. Elif Daldeniz de vardı. Alanımızı zenginleştirecek, yetkin iletişim uzmanları, çevirmenler yetiştirilmesine katkı sağlayabileceğimiz yeni oluşumlardan birinin içinde yer almanın şevki ve kararlılığıyla, bölümün ders programlarının oluşturulmasından, ders içeriklerinin hazırlanmasına, alanın değerli kuramcı ve eğitimcilerinin kadroya katılmasından, bölümün gerekli araç ve laboratuvar imkânlarıyla donatılmasına kadar pek çok konuda emek harcadık. Yeni olanın vaat ettiği değişime dair umudu barındıran o ilk yıllarda Prof. Hans Vermeer, Prof. Dr. Turgay Kurultay, Prof. Dr. Işın Bengi-Öner, Prof. Dr. Ömer Demircan, birlikte çalışma ve deneyimlerinden, bilgilerinden yararlanma olanağını bulabildiğimiz isimlerin başında gelmekteydi.

Biz bir ekiptik. O ekip ruhunu aynı mekânda çalıştığımız/çalışmadığımız ilerleyen yıllarda da hep taşıdık. Bir araya gelişlerimizde, dostluğumuzun ve kardeşliğimizin yanı sıra, istediğimiz yoğunlukta olmasa bile, bu ülkede ve bu kentte birey olmanın bütün handikaplarına rağmen, günlük yaşamın koşuşturma ve kısıtlarına ve toplumsal arka plana rağmen, Çeviribilim okumalarımızı, tartışmalarımızı, fikir alış-verişimizi hep sürdürdük. Bu ülkenin birer bireyi olarak gündeme arkamızı dönmedik, kulaklarımızı tıkayıp, arkamıza yaslanıp, seyirci kalmadık. Görmeye, duymaya, dokunmaya, anlamaya çalıştık. Başka bir eğitim sistemin, başka bir üniversitenin, başka bir yaşamın mümkün olduğuna inandık hep. İnat ettik. Rağmen inat ettik. Rağmen yaşadık. Rağmen bilimsel çalışma yapmaya çabaladık.

Kişisel tarihlerimiz birbiriyle çakıştı. Bir değil, çok noktada hem de. İstanbul Üniversitesinde, Okan Üniversitesinde, Afette Rehber Çevirmenlik organizasyonunda, İFF gönüllü altyazı çalışmasında... Birbirine koşut bu kişisel tarihler, toplumsal tarih içinde belki de küçücük birer nokta ama bu toplumsal tarihe eklemlenen daha küçük bir evrende, bizim evrenimizde, bir araya geldiğinde çok şey ifade ediyor. Ulaşabildiğimiz bir çerçeve içinde de öyle. Suya düşen yağmur damlasıydı Ebru. Suyun yüzüydü. Turgay Kurultay ve Çağlar Tanyeri'nin seçtiği sözcükler ne güzel anlatır onu: O sessiz protestocuydu. Bizim Silvester'imizdi. Holy Trinity'nin, sacayağın bir parçasıydı. Denge kurucusuydu. Çok sevgili dostumuzdu. Akın'ın biricik sevgilisi, Eguş'un güzel annesiydi.

Yitip gidişinin kaderle, kismetle, kötü şansla, panik iddialarıyla açıklanamayacağını biliyoruz. Ebru, yaşam hakkı, toplu taşıma hakkı, anne ve bilim insanı, çalışan kadın olabilme hakkı, üretme hakkı, ürettiklerini paylaşma hakkı elinden alınmış bir bireydir bu toplumun. Bu sistematik ihmali doğuran toplumsal tarihin de yapının da takipçisi olacağız.

Ve devam edeceğiz. Her adımımızda, her çalışmamızda, her dost meclisimizde, onu yanımızda-içimizde hissederek, onun orada olduğunu bilerek devam edeceğiz.